

กิตติกรรมประกาศ

ถ้อยคำของ “ครู” รองศาสตราจารย์ปรานี วงษ์เทศ ที่ได้กล่าวเตือนสติแก่ “ศิษย์” ตั้งแต่วันแรกที่ศิษย์เข้าไปกราบขอคำปรึกษาหัวข้อวิทยานิพนธ์ ซึ่งครูได้กล่าววรรคของสำคัญกับศิษย์ไว้ว่า “ทำเรื่องชีวิตคนนั้นรอไม่ได้นะ” คำกล่าวนี้ถูกย้ำเตือนและบอกเป็นนัยว่าหนทางข้างหน้านี้หนักหนาสาหัสนัก และเมื่อ “แม่เฒ่าก็มั่งต้อง” เจ้าของเรื่องได้เสียชีวิตลงทั้งที่การศึกษาประสบความสำเร็จ ชีวิตของท่านยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เวลานั้นผู้เขียนมุ่งไปหมดได้แต่ถามตัวเองอยู่ล่ำฟั่งว่าจะก้าวต่อไปอย่างไร ก็ได้ครูที่เอื้อมือมารับศิษย์ผู้มีเดมะนิม ครูซึ่งเปี่ยมไปด้วยจิตวิญญาณความรัก ผู้เฝ้ารอดด้วยความอดทนว่าเมื่อใดศิษย์จะพร้อม เพื่อครูจะได้ส่งให้ถึงฝั่งและขึ้นฝั่งอย่างงดงาม ศิษย์คนนี้ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงในความเมตตาของครู รองศาสตราจารย์ปรานี วงษ์เทศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

กราบขอบพระคุณอย่างสูงในความเมตตาของรองศาสตราจารย์มาลี พุกษ์พงศาวิลี ซึ่งท่านได้กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งได้ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์แก่ศิษย์เสมอมาตลอดชีวิตการศึกษาในรั้วยูงทองแห่งนี้ ทั้งยังคอยเฝ้าถามด้วยความห่วงใยถึงความก้าวหน้าของงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยไม่เคยแสดงความเหนียวแน่นแต่อย่างใด

ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งใจยิ่งถึงความเมตตาของอาจารย์ ดร.วราภรณ์ แซ่มสนิท กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งของท่านเพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยไม่รู้สึกรำคาญเหนียวแต่อย่างใด กรุณาตรวจแก้ไขให้อย่างละเอียด กระทั่งวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ออกมา ศิษย์ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และเห็นว่านี่บุญคุณที่มีต่ออาจารย์ ดร.วราภรณ์ นั้นมากจนไม่มีวันใช้หมด

ที่สำคัญยิ่ง ผู้เขียนในฐานะหลานสาวขอกราบบูชารำลึกในพระคุณของแม่เฒ่าก็มั่งต้อง ซึ่งเป็นนายของผู้เขียนที่ได้อนุเคราะห์ประสบการณ์ชีวิตของท่านให้นำมาเขียนเป็นวิทยานิพนธ์ และขอกราบบูชาพระคุณของบรรพบุรุษ/สตรี ทั้งย่าดำ ทวดคล้อย น้ำสาวนางนุ้ย น้ำสาวดำ พ่อเฒ่าแก้วและคนเฒ่าคนแก่ทุกท่านที่กรุณาได้ให้ความรู้อันล้ำค่าแก่ผู้เขียน รวมทั้งตายายของผู้เขียนที่ล่วงลับไปแล้ว ตลอดจนกราบขอบพระคุณผู้หญิงธรรมดาสัมัญทุกชีวิต และ“ผู้หญิงคนทรงพื้นบ้าน” ทุกคนซึ่งมีคุณค่าและความหมายยิ่งต่อความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ของสตรีศึกษาทุกท่านที่ได้เปิดโลกความรู้วิชาการ สตรีศึกษาแก่ศิษย์ และกราบขอบพระคุณกัลยาณมิตร พี่น้องเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ยอมเสียสละและเข้าใจหัวอกของผู้เขียนเป็นอย่างดี

ผู้เขียนขอขอบคุณอย่างสุดซึ้งในความห่วงใยที่พี่น้องสตรีศึกษามีให้กันมาโดยตลอด ทั้งพี่ตุ้ม เป็ด อ๋า อ้อ พี่กิม พี่ฟาง พี่จุ และเพื่อนสตรีศึกษาทุกท่านทั้งที่ไม่ได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้ นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณพี่น้องสำนักงานหลักสูตรฯ ที่ได้ช่วยเหลือเป็นที่เลี้ยงส่งไม่ผลัดส่งต่อกันและกัน ก่อนที่ผู้เขียนจะถึงจุดหมายปลายทาง ซึ่งมีทั้งน้องตุ้ย น้องแดง พี่โบ พี่พรชัย คุณหมวย และน้องโบ

ขอขอบคุณในความรัก กำลังใจและความปรารถนาดีของคุณแสนชัย ลิขิตธีรฤทธิ กัลยาณมิตรคู่ชีวิตคู่กรรมที่คอยให้ความช่วยเหลือและไม่เคยทอดทิ้งให้รู้สึกเดียวดายแม้สักวินาที และขอขอบใจหลานสาวตัวน้อยของผู้เขียน เด็กหญิงจุฬารัตน์ที่เพียรถามความเป็นไปอยู่เสมอ

เหนืออื่นใด ผู้เขียนในฐานะลูก ขอกราบในพระคุณของแม่ดวงแขและพ่อหาญพลที่ได้มอบชีวิตเลือดเนื้อและจิตวิญญาณที่สมบูรณ์นี้ให้แก่ลูก ซึ่งเกิดอีกก็ภพก็ชาติก็ไม่มีวันใช้หนี้บุญคุณนี้ได้หมด ท่านทั้งสองเป็นเสมือนสะพานที่เชื่อมร้อยให้ลูกได้รู้จักสายรากของตัวเองและท่านทั้งสองยังอยู่เคียงข้างตลอดการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งแต่เริ่มแรก และแม้ว่าพ่อจะไม่ได้มีชีวิตอยู่ถึงวันสุดท้ายที่วิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ลูกขอขอบคุณความดีทั้งปวงที่ได้จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ แต่พ่อผู้จากไปอย่างไม่มีวันกลับ

ปานจิตต์ แก้วสว่าง

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2551